

ВИНАРСКО-ЗЕМЛЕДѢЛЧЕСКИ

ВѢСТНИКЪ

Редактира се отъ редакционно-административния комитетъ, състоящъ отъ: Хр. С. Георгиевъ, Д. Торомановъ, А. Гечевъ, К. Илиевъ, М. Чукчуковъ и К. Малковъ.

„Винарско-Земледѣлчески Вѣстникъ“ излиза два пѣти въ мѣсеца: на 1 и 15 ч.

Годишната му цѣна за България е 4 л., за въ странство — 5.

Всичко, що се отнася до вѣстника, се испраща до редакцията въ гр. Плѣвень.

Необнародвани рѣкописи, по желанието на авторитѣ имъ се връщатъ съ неплатени писма.

За обявления на 4 стр. се плаща по 30 ст. на редъ, смѣтани въ гармондъ.

 На всичкитѣ ученици се отстъпя за 3 лева годишно.

СЪДЪРЖАНИЕ: 1) Отъ редакцията; 2) Обявление; 3) Птицевѣдство — единъ дребенъ, но доходенъ клонъ за нашето земледѣлие; 4) Едно мнение върху статията „Нѣколко думи за ползата отъ земледѣлческитѣ вѣстници и списания, които се получаватъ въ общинскитѣ управления, продължение отъ брой 4-й; 5) Единъ новъ неприятелъ на овощнитѣ дървета; 6) Земледѣлието и пѣтната повинность у насъ; 7) Лопъ неприятелъ на скоро поникналото цвекло; 8) Запазване на тора и торението, продължение отъ брой 4-й; 9) Разни; 10) Обявления; 11) Новъ.

Обявяваме, че за въ бѣдѣще вѣстника си ще испращаме само срѣщу прѣдплата. Този и нѣколко слѣдующи броеве испращаме на г. абонатитѣ ни плативши за минжлата година, като ги умоляваме да гледатъ да се издѣлжѣтъ най-кжсно до излизанието на 5—6 броеве.

ОТЪ РЕДАКЦИЯТА.

Обявяваме на г. г. абонатитѣ на вѣстника ни, че и за въ бѣдѣще сме готови да имъ услужваме по доставката на всѣкаквъ родъ земледѣлчески орѣдия, машини и материяли, *безъ никакво материално възнаграждение*, както това сме правили и до сега. Това улеснение, — тази услуга се състои въ това, че на желающитѣ да си доставѣтъ каквато и да е машина, или орѣдие, ще имъ прѣпорѣчваме най-добритѣ системи отъ тѣхъ и най-солидната търговска кжща, като сжщеврѣменно се задѣлжаваме да извършваме всичката кореспонденция по тѣхната доставка. Слѣдъ като получимъ съгласието на интересующия се, веднага ще пишемъ за машината, която заедно съ фактурата ще бѣде испращана на неговъ адресъ. Нека бѣдѣтъ увѣрени г. г. абонатитѣ ни, че една редакция, която е задѣлжена да слѣди за земледѣл. прогресъ, въ това число и земледѣлческото машинностроение, ще бѣде много по-компетентна да се произнесе за достоинството на тази или онази машина, отъ колкото нѣкой комиссионери, които подъ

булото на доброжелателството, скубѣтъ и безъ това проскубания земледѣлецъ.

За да повторимъ това си заявяване ни заставахъ заплашванията спрямо насъ отъ нѣкой комиссионери, за да имъ дадемъ да разбератъ, че ний ни най-малко се стрѣскаме отъ тѣхнитѣ заплашвания.

Ний мислимъ, па и твърдо сме убѣдени въ това, че никакви закони немогѣтъ никому да забранѣтъ да прави услуги. Подобно нѣщо не допускаме да се срѣщве и въ най-не културнитѣ народи! Правение услуги и въртение на търговия, всѣкой знае, че сж двѣ различни нѣща.

Тази наша услуга, вѣрваме че е въ ущрѣбъ на нѣкой г. г. комиссионери, но какво да правимъ, като сме си поставали за задача да бѣдемъ полезни, до колкото ни позволяватъ силитѣ. Въ това наше заявление сж убѣдени всички наши г. г. абонати, защото всѣкой отъ тѣхъ знае, че издаването на какъвто и да било землед. вѣстникъ, ако не принесе загуба на издателитѣ, то сигуръ нѣма да имъ донесе никаква материална облага, а пѣкъ за високи постове, или пѣкъ свалянието на тази или онази партия, да се качиме ний не мечтаемъ.

Птицевѣдство — единъ дребенъ, но доходенъ клонъ за нашето земледѣлие.

стърнете ли каквото и да било земледѣлческо, или економическо списание, на всѣкадѣ ще срѣщните да се описва грозното положение на нашето земледѣлие и най-разнообразни срѣдства за неговото подобрѣние. Между многото прѣдлагаеми срѣдства за подобрѣнието нашия народенъ поминжъ, има и едни така нарѣчени *мални срѣдства*, кои-

то, ако не подобрятъ изобщо поминъка на земледѣлцитѣ, но поне доставятъ имъ при малки разноси срѣдства, за да могатъ по-добрѣ да извършатъ всичкитѣ си прѣдприети работи. Такова едно отъ дребнитѣ срѣдства е и *птицевѣдството*, за което ще кажемъ тукъ нѣколко думи.

До прѣди малко години, почти никоя отъ Европейскитѣ държави не бѣше обърнала внимание къмъ птицевѣдството, защото на него сж гледали повече на единъ луксозенъ, отъ колкото доходенъ клонъ на земледѣлието. Нъ слѣдъ като почнахъ по-редовно и по точно да излизатъ разнитѣ статистически свѣдения върху въикашната и вѣтрѣшната търговия на разнитѣ държави, всичкитѣ особенно онѣзи държави, които изнасятъ най-малко птици и яйца, обърнаха особено внимание върху него.

Ако разгледаме нѣкои статистики по това, ние ще видимъ, че има държави, които само отъ износъ на яйца и птици донасятъ въ държавата си една доста огромна сума. Други пъкъ държави иматъ голѣма нужда отъ яйца и птици и прѣдставляватъ сгодни пазарища за тѣзи, които произвеждатъ въ излишекъ. Напр.

Германия въ 1896 год. е внесла 1 1/2 милиарди яйца, или при население 50 милиона, падатъ се по 33 яйца на человекъ. Прѣсмѣтнато въ пари, Германия за 1896 г. е внесла яйца за 88,219,000 марки, а е изнесла само за 745,000 марки. Даже сравненъ вносътъ на яйцата въ Германия съ другитѣ вносни артикули, захваща него мѣсто.

Англия въ 1894 год. е внесла 1,4, а въ 1895 год. 1,5 милиарда яйца на стойностъ 89 — 90 милиона марки, така щото на всѣка глава се падатъ въ послѣднитѣ години по 35 — 37 яйца.

Въ Руссия пъкъ още въ 1881 год. износътъ на яйцата и птицитѣ е възлизалъ на стойностъ едвамъ до 3 милиона рубли. когато въ 1894 год. този износъ е възлезълъ на сума 22 милиона рубли. Статистиката на Германия доказва, че само Руссия въ 1895 год. е внесла въ Германия за 34 милиона марки и за 9,2 милиона марки живи птици.

Разгледаме ли пъкъ износътъ на птицитѣ и яйцата отъ нашето княжество, то намираме слѣдующето:

Въ 1895 г.		1896 г.		1897 (само за 9 мѣсеца)	
Птици	386278 за 270117 л.	245007 за 171166 л.	161307 за 117457 л.		
Яйца	1364130 кг. за 908242 л.	1407523 кг. за 791896 л.	1380822 за 711093 л.		

Отъ горното ясно се вижда, че и нашата страна прави износъ всѣка година за около 1 милионъ лева отъ яйца и около 200 — 300 хиляди лева за разни птици. Този износъ би можалъ още повече да се покачи като се взема подъ внимание нуждата отъ птици и яйца въ другитѣ държави; тогава само птицевѣдството би могло да даде около 3 — 4 милиона лева на страната ни. Нъ коя е причината гдѣто ние нѣмаме толкозъ голѣмъ износъ на птици и яйца? На първо мѣсто главната причина е, че ние нѣмаме много домашни птици. Ето какво ни показва статистиката по прѣброяванието на животнитѣ прѣзъ 1893 год.

Ние имаме:

1) Кокоски	2,860,223 глави
2) Гъски	305,330 „
3) Пуйки	169,965 „

4) Юрдечки . . . . . 95,139 „

Или всичко 3,426,139 глави

Това сж всичкитѣ птици, които трѣбва да ни послужатъ за храна на насъ и за износъ въ другитѣ държави. Ако нашето население не би постило половинъ отъ цѣлата година, то износътъ би билъ още по малкъ, защото птицитѣ и яйцата бихъ се употребили за домашна храна. Нъ понеже ние трѣбва отъ една страна да желяемъ по голѣмото употребление на мѣсната храна поне въ блажнитѣ дни отъ нашето селско население, което се храни главно съ лукъ и хлѣбъ, а отъ друга страна и да имаме износъ; то тогава непрѣменно трѣбва да увеличимъ количеството на домашнитѣ птици отъ една страна и да вземемъ мѣрки за искореняванието на заразителнитѣ болѣсти, които уничтожаватъ едно голѣмо количество всѣка година.

Понеже нуждата отъ птици и тѣхнитѣ яйца все повече се увеличава, защото птицитѣ и яйцата сж едни отъ най-здравитѣ и добри храни, отъ друга страна, защото яйцата иматъ все по-голѣмо и по голѣмо употребление въ индустрията и перата отъ птицитѣ иматъ голѣмо търсѣние, то нѣма да има никакъвъ страхъ отъ голѣма конкуренция.

Слѣдъ горнитѣ разсъждения, всѣки би попиталъ какви мѣрки би могли да се взематъ за повдиганieto на нашето птицевѣдство и дали би било доходно за нашитѣ земледѣлци едно разширение на кокошарството. Ето отговорътъ на горнитѣ въпроси:

Отгледванието на домашнитѣ птици, може да се каже е една отъ най-легкитѣ работи въ стопанството. Освѣнъ въ врѣме на мхтението, земледѣлеца нѣма нужда да полага какъвъ и да било трудъ върху домашнитѣ си птици. Що се отнася до храната, тѣ не сж нѣкои високателни животни, тѣ се задоволяватъ съ разнитѣ останки, които сж отпадъкътъ при прѣчистванieto на житата, всичкитѣ трохи и хлѣбъ, който оставатъ отъ софрата, а често пжти и да не имъ се дава нищо, тѣ си намиратъ по торището, по двора и другадѣ свойта храна. По отношение на живѣлището и тамъ тѣ не сж високателни: единъ отъ пѣрти изграденъ курникъ, добрѣ покритъ и посланъ съ слама за прѣзъ зимата е най-доброто имъ живѣлище. Като е така, то единствено е че нѣма да има никакви разноси земледѣлеца, ако вмѣсто 10 държи 20 — 30 кокошки. Да продаде отъ тѣхъ най-малко 1000 яйца по 5 пари равно 25 лева, или 125 гроша плюсъ 40 — 50 пилета за проданъ по 100 пари равно 20·25 лева. Или вѣщо 50 лева минимумъ. Единъ такъвъ приходъ при сравнително никакъвъ трудъ и малки незабѣлжителни расходи при една селска земледѣлческа фамилия не е малкъ, а освѣнъ това и самата фамилия ще се храни по-добрѣ съ яйца кокошки и др.

Най-полѣ не сж въ свѣтътъ само нашитѣ кокошки и др. птици раси, а съществуватъ още много други, които се прѣпоржчватъ, като такива които носятъ прѣзъ цѣлата година и освѣнъ това иматъ способността много повече да се нагояватъ. Тогава земледѣлцитѣ трѣбва да се помжчатъ за въведението и на подобни раси, стига, ако тѣ прѣдварително сж добрѣ испитани и се докаже, че и при нашия климатъ тѣ могатъ да запазатъ прочутитѣ си качества. Ето нѣкои отъ тѣзи чужди раси:

Раса	Количество		Тяглото на		Забълъжна.
	на яйцата	петелъ	кокошка	пиле	
1) Брама	до 210	до 7,3 kg.	5,9 kg.	5,0 kg.	Носи прѣзъ зим.
2) Кохинхина	„ 170	„ 6,0	„ 5,0	„ 5,0	„ „ „
3) Худанъ	„ 190	„ 4,1	„ 3,2	„ 3,2	„ „ „
4) Испанка	„ 190	„ 3,2	„ 2,7	„ 2,4	„ „ „
5) Италианка	„ 200	„ 3,2	„ 2,3	„ 2,0	„ „ „
6) Плимутъ	„ 180	„ 5,5	„ 3,6	„ 5,5	Носи прѣзъ зим.
7) Падуанка	„ 120	„ 3,2	„ 2,2	„ 2,0	„ „ „
8) Хамбургска	„ 190	„ 2,3	„ 2,0	„ 1,9	„ „ „

Както се вижда отъ горната таблица, едни стъ кокошитѣ раси по количеството на яйцата си, както и по голѣмината си надминаватъ значително нашитѣ кокошки. Тогава не остава друго освѣнъ да прѣпоръчаме развъжданieto на тѣзи кокошки раси и въ насъ. Това обаче не трѣбва да стане отъ веднъжъ, догдѣто прѣдварително самото правителство не направи опити и се увѣри дѣйстви-телно, че тѣзи качества въ помѣнатитѣ раси не се измѣ-наватъ, а си оставатъ такива каквито си сж. Докаже ли се единъ пътъ това отъ опити, чакъ тогава трѣбва да бър-заме къмъ распространението имъ.

До колкото ни е извѣстно, Министерството на Търго-вията и Земледѣлнето отъ двѣ години насамъ работи въ това направление, като исписа отъ Босна нѣкои отъ про-чутитѣ раси. Свѣдѣнията, които имаме за вървежа на тѣ-зи кокошки раси, като се развъждатъ чисти не сж толкова добри; когато мелези отъ тѣхъ, както мелези отъ Пекин-скитѣ юрдечки сж нашитѣ дали добри резултати. Отъ твър-дѣ голѣмъ интересъ за земледѣлцитѣ ще бѣдѣтъ свѣдѣнията по тѣзи опити на землед. училища въ Руссе и Садово.

Най-голѣма прѣчка за напредкѣтъ на нашето птице-въдство правѣтъ много распространитѣ въ насъ зарази-телни болѣсти по птицитѣ. Тѣзи болѣсти сж: кокошата хо-лера и дифтерита. Изцѣряванието на тѣзи болѣсти е не-възможно, а като срдѣство противъ тѣхъ, неостава друго да се прѣпоръча освѣнъ прѣдпазванието: умрѣтъ ли въ нѣ-кой селски дворъ кокошки, патки, мисирки, и пр. веднага тѣзи да се изгарѣтъ, а не да се хвърлятъ на пхтищата и боклуцитѣ, кждѣто отиватъ другитѣ птици да търсѣтъ храна, защото и тѣ ще се заразѣтъ. Освѣнъ това слопани-на за да прѣдпази и другитѣ, нѣка поисчисти курника си, събере боклука и го изгори и послѣ съ нова постеля го постеле. Това макаръ и не радикално срдѣство, все може поне малко да спре распространението на заразителнитѣ болѣсти. Понеже дифтерита не е толкова бърза болѣсть съ умрѣтвяванието както холерата, а дифтеринитѣ (пипкавитѣ) птици се познаватъ, че се сж омързушени и въ устата и очитѣ си иматъ гной и лиги, та щомъ се забълѣжатъ мо-гѣтъ да се изолиратъ да не ходѣтъ съ другитѣ птици, за-щото ще заразѣтъ и тѣхъ.

Взематъ ли се сериозни мѣрки по всичко горѣказано както отъ правителството, така и отъ частнитѣ земледѣлци; то увѣрени сме, че доходѣтъ отъ птицевдството значител-но ще се увеличи не само за държавата чрѣзъ износа, а така сжщо и за земледѣлцитѣ.

Едно мнение върху статията „Нѣколко думи за ползата отъ земледѣлческитѣ вѣстници и списания, кои-то се получаватъ въ общинскитѣ управления“.

(Продължение отъ брой 4-й)

Най-послѣ нѣка допустнемъ и самитѣ факти да пого-ворѣтъ.

Минхлата година, като учителъ въ с. Сталийска-махла, единъ селянинъ ме повика, прѣзъ есенъта за да му прѣгледамъ 5 год. лозе, да не би да го е нападнала филок-серната въшка, понеже забълѣжилъ, че нѣколко гижѣ (гла-вини) въ срдѣтата на лозето му биле ослабнели и полусъх-нѣли. И като отидохме въ лозето му, той ми показа мѣ-тото съ слабитѣ гижѣ, които, като видѣхъ, тѣ имахъ при-знакъ на концентр. кръгове, т. е. като захванемъ отъ пе-риферията на най-външния кръгъ лозитѣ бѣхъ още здра-ви и най-високи, а къмъ срдѣтата постепенно по-ниски и слаби. Прѣдъ видъ отъ това, което е най-практичния при-знакъ за филоксерата, азъ му казахъ, че тия лози сж та-квива (ослабнели и полусъхнѣли) отъ филоксерната въшка, която е вече прѣселена въ лозето му, и слѣдъ като му да-дохъ нуждитѣ наставления и мѣрки за отстранението ѝ едновременно му напомнихъ за о врѣмешното имъ изпълне-ние. Въ противенъ случай, той ще бѣде лишенъ отъ ло-зето си, защото тя ще се распространи още повече и слѣдъ 5 — 6 год. ще унищожи всичкото лозе. А за да се увѣ-ри и той, че има филоксера, азъ съ разрѣшението му ис-копахъ една гижѣ, която бѣ по къмъ периферията на кръ-говетѣ, па му дадохъ да я види съ очитѣ си, безъ нѣкак-во увеличително стѣкло, което за жалость нѣмахъ, нѣ и безъ това срдѣство той се увѣри, понеже забълѣзваше тъмно желтъ пращецъ, слабо-движущъ по коренчетата, които има-хъ тукъ тамъ издѣткини. Отъ тия видени признаци той много се очудваше, при това съ голѣма увѣренность ми се общаваше, че ще изпълни даденитѣ ми наставления. Но тия негови обѣщания бѣхъ само въ присѣтствието ми, по-неже той, кой знае, по какви причини, не извърши нищо, ами си остана съ канението. Но при повторното ми повик-ване отъ него, което бѣше прѣзъ пролѣтъта, да прѣгледамъ пакъ лозето му, азъ го попитахъ, защо не е извършилъ казаното ми още прѣзъ есенъта, което бѣше за 20 — 30 пари газъ, съ който да изгори искубанитѣ 7—8 чукана и ископай на около единъ трапъ до 50 см. дълбокъ, около заразеното мѣсто въ диаметръ 5 метра, той каза, че не му се искоренявали гижитѣ и т. н. незнамъ какво си още; така нахалничко си ми говорѣше, като свършваше съ думи-тѣ: „Кажѣ ми ти, др. нѣкои колайлѣци, аса това! . . . което ми казваше, не смѣемъ да го направимъ“. Читатели-тѣ, ако сж забълѣжили тукъ отъ думитѣ, че той и да ис-каше да изпълни съвѣтитѣ ми, ще му се смѣхтъ съселе-нитѣ; може би, да го нарежѣтъ и лудъ, което е нѣщо о-бикновенно въ селската срдѣда при всѣкой особенни случаи.

Прѣпоръчвахъ му пакъ сжщитѣ срдѣства, но той си издѣхваше и каза, че тя се вида, но ще посадимъ друго; понеже заразата бѣше сега още на 2 кюшета въ лозето, както и срдѣтата му двойно повече; той се отчаж отъ всѣ-какви мѣрки и издѣхвашецъ, казваше: „никакво спасение, освѣнъ ново, па аслж и туй си не е работата“, свършва-

ше той, и толкозъ си бѣше; при това прибавяше „Вий сте учени ама за себе си“.

Но отъ таквато и много още подобни случки не еж може да ме отчажатъ отъ да не дѣйствувамъ пакъ въ удаденъ случай, но напротивъ, азъ дѣто сѣднехъ пакъ завеждахъ въпроси мѣжду селянитѣ за тѣхния поминъкъ, като имъ давахъ постоянно наставления, за да могатъ да достигнатъ единъ по-добъръ край, едно по-добро и цвѣтуещо бѣдъще за тѣхъ. Расправялъ съмъ имъ за нѣкой културни растения, като цвеклото, ряпицата, люцерната, нѣкой отъ ячемицитѣ, а най-вече за Американската лоза. За послѣдната лоза, не знамъ отъ кѣдѣ се е вгнѣздило едно убѣждение, че тя е коствувала много разноски и изисквания относително почвата, така че не даватъ и дума да имъ се спомѣне за нея. Но да оставимъ това. Ходилъ съмъ прѣзъ работното врѣме, особено, кога захващатъ да садятъ нови лозя и тамъ повече съ ржката си имъ съмъ поправялъ грѣшкитѣ, като ежщеврѣменно съмъ ги уштвалъ съ свѣти по нѣколко часа за по-доброто. Говорилъ съмъ и за дружествата та какъ вече не съмъ се трудилъ и мжчилъ, само и само да мож да ги сдружа. Но всичко това падаше на камъкъ и суха земя, затова не даваше никакъвъ резултатъ. Когато пъкъ земѣхъ да ги събирамъ въ училището да имъ расправямъ нѣщо, или пъкъ имъ четѣхъ нѣкои списания и книжки по земледѣлието, то тѣ между другитѣ хули казвахъ, че пишущитѣ това не знаели да работятъ, а само пишели и четели. Но само това да е?! Имаше нѣкой отъ тѣхъ, които направо се изразявахъ, че пишущитѣ това сж луди. И ти си лай на аба, че си нѣмашъ работа, расправий ти, че писаното е извлѣчено отъ главитѣ пакъ на земледѣлци, и то които сж работили земята съ разумъ, а не като тѣхъ, които я обработватъ по привичка т. е. отъ дѣдо и баба.

При това наричахъ и менъ за лудъ, да си го кажемъ правичко. И то защото съмъ вѣрвалъ въ писаното на тия и че съмъ ги събиралъ да имъ бая бабини деветини, като казвахъ при това още, че и прѣди менъ е имало въ сжщото село другъ тагъвъ, който като менъ ги училъ да обработватъ земята. *) Казвали сж ми, още че защо ний не работимъ, като толкозъ разбираме, че и ний тогава, като видимъ да се поведемъ, ами гледате пакъ чиновничеството.

Водимъ отъ до тукъ исказанитѣ възражения отъ селянитѣ, споредъ менъ, каквито и обяснения и да имъ давахъ за всевъзможни подобрѣния и, като за насъ, (които имъ проповѣдваме само, а не се залавяме да оремъ), само по себе си е очевидно, че казаното ми ще си остане гласъ въ пустиня. А за да бѣдъ полезенъ тѣмъ, азъ рѣшихъ да дѣйствувамъ чрѣзъ училищна градина, за която цѣль и устроихъ прѣзъ пролѣтѣта.

Но и тукъ азъ посрѣщяхъ прѣпятствия: лошо повлияенъ за селянитѣ още отъ началото отъ голословната си дѣятелность, азъ сега за сега ги докарвахъ въ градината; и то въ нѣкой празниченъ день отъ 1 — 2 души, другъ празникъ отъ 3 — 4-ма души и тамъ нагледно съмъ ги убѣждавалъ за истинността въ писаното на книга. Така напр. съмъ имъ расправялъ и прѣпорѣчвалъ културата на

ряпицата, люцерната, цвеклото и др. т., като съмъ ги убѣждавалъ съ моливъ въ ржка за доходността и ползата отъ тия растения, които стоѣхъ прѣдъ очитѣ ми. Така щото, по този начинъ азъ постигнахъ малко по-други резултати, понеже окото не ги лжжѣше.

Но пакъ, да не излжемъ, увѣрението имъ, тѣй да кажж, бѣше съмнително: Мнозинството отъ наблюдателитѣ се произнесохъ, за виденото въ градината, че не ще може да даде истинскитѣ си резултати и на полето; защото въ полето, като бѣдело въ по-голѣмо количество и ще изисква по-голѣми старания — (разноски, бдителность и всевъзможни такива тѣхни още наивности) — отколкото, кога сж тѣ въ училищната градина, и така равнодушно си отивахъ.

Малчинството пъкъ отъ тѣхъ, които се съгласявахъ за истинността на виденото, пъкъ намирахъ причина у пазаря за тия растения. И което е вѣрно. Тѣ казвахъ: „на кого ще продадешъ напр. ряпицата, когато имаше нѣкой наши зелени — земледѣлци да ѣж съжатъ и сѣли вече, па подиръ, като ѣж носили на търговеца, той имъ давалъ по 12 — 12 1/2 гроша на кофата?! Но сега и тия вече не ѣж съжатъ (обработватъ), защото отъ тукашнитѣ растения (кукурузъ, ячемикъ и жито), намиратъ по-голѣмъ кяръ. Когато постоянната комиссия, отъ най-напрѣдъ раздаде ряпичното сѣме на нѣкой отъ нашѣ селени, които ѣж посѣяхъ послѣ имъ ѣж плати по 4 лева кофата *) мнозина бѣхме се заинтересували да ѣж сѣемъ, като опрѣдѣлахме и мѣстата за нея; оставаше само да вземемъ сѣмето отъ комиссията. Но като се научихме, както и селенигѣ отъ др. села, че комиссията отказва да ѣж купува за напрѣдъ, никой вече не посмѣж да ѣж сѣе; при всичко че комиссията раздаваше пакъ сѣмето ѣ“.

Колкото за културата на люцерната и цвѣлото тѣ съ хладнокрѣвие си казвахъ, че добитѣка имъ за сега още, колкото има да ѣде, нѣмало (не останжло) толкозъ и за тѣхъ — земледѣлцитѣ. Така че и тя както първитѣ си отивахъ съ ежщото равнодушие. Прочие, подобни, като тѣзи и др. случки сж още много, но за да не бѣдъ утежнителенъ, азъ ги изоставямъ, като смѣж да вѣрвамъ, че и отъ описанитѣ до тукъ, всекой ще може да си създаде понятие: отъ що се възмуцава и какво пречи на нашия селенинъ — земледѣтецъ, за да бѣде той индеферентенъ къмъ всеко нововѣдѣние, за което му се расправя отъ личенъ примѣръ, или на опитното поле.

Да, до гдѣто не се създадѣтъ у насъ тѣркищата — разни фабрики, които да повдигнатъ нѣкакъ цѣнитѣ на земледѣлческитѣ растения — до тогава казвамъ е съмнителна всекаква нагледна дѣятелность, а камо ли и безъ нея, кога се дѣйствува — съ голословието!

Ето защо, споредъ менъ, ще е по цѣлесобразно, ако учителитѣ и всекой ратникъ, за общото добро, прѣди всичко, да посѣватъ растенията въ училищн. градина, или испитателно поле и тогава тамъ съ личния си примѣръ да имъ обясняватъ, расправятъ, убѣждаватъ и прѣпорѣчватъ. Съ една дума, винжги опита и личния примѣръ да прѣдшествуватъ всекакво краснорѣчие и голословие. Затова, гдѣто ще бѣде усмѣнъ, подигранъ учителитѣ и си губи златното

*) Въпросния е билъ Ив. Атанасовъ, който като учителъ е упражнявалъ дѣятелността си по земледѣлието, а сега е подначалникъ въ Министерството на Земледѣлието.

*) Азъ знаѣхъ само, че единъ Вълчедрѣмченинъ взема 400 лева отъ 100 кофи ряпица, платена по 4 лева коф. отъ комиссията.

врѣме при събирането на селянията и държение всевъзможни рѣчи и четение на разни книги и списания по земледѣлието, то нека се застъпва за по-доброто уреждане на училищната си градина, а тамъ гдѣто я нѣма никаква, — за по-скорошното полагане на основата ѝ; та тогава, вмѣсто да ги събира въ училищното здание, нека това става прѣдъ самото растение, което иска да прокара. А земледѣлческитѣ книги, вѣстници и списания да служатъ, както сръдство нему, но не и на простия ни селенинъ — земледѣлецъ. Това е моето мнѣние и дано бждемъ чути.

с. Василевци, 12 Февруарий 98 год.

Учитель: Д. Вълневъ.

— Б. Р. Ний сме явявали нѣколко пѣти въ вѣстника си, че нагледний примѣръ е най-радикалното сръдство за подобрѣнието на нашето земледѣлие, заради което и г. Вълневъ е правъ, обаче трѣбва да признаеме, че и четението на селянитѣ специалнитѣ вѣстници и списания сж едно отъ сръдствата за постигание на цѣльта — подобрѣние на поминъка.

Единъ новъ неприятель на овощнитѣ дървета.

Америка, която прѣди нѣколко десетки години ни испрати най-голтѣмия бичъ на лозята — филуксерата, испраща въ послѣдно врѣме единъ новъ неприятель на европейското овощарство, не по долень въ опустошенията си отъ филуксерата — Св. Иосифовата въшка (*Aspidiotus perniciosus*). Този неприятель е прѣнесенъ отъ Калифорния въ Западна и Источна Америка и сега съ помощта на американскитѣ круши се забѣлѣзва да се прѣнася и въ Германия, макаръ, че никждѣ още не е почувствувана неговата поврѣда, защото Германското правителство взема бързи и строги мѣрки за прѣдпазване заразяванието на овощнитѣ дръвчета отъ това насѣкомо. Единичкото прѣдпазване отъ това насѣкомо е запрѣщението на вноса на плодове отъ Америка и строго прѣгледване на внесенитѣ.

Накѣсo живоописанието на това насѣкомо е слѣдующето: въшката прѣкарва зимата подъ своята си покривъ (щитъ), за което се и казва щитоносна въшка. Женскитѣ въ края на Априль и началото на Май сж съвършено развити и раждатъ веднага живи малкитѣ си. Прѣзъ годината се появяватъ 3 — 5 генераций. Малкитѣ иматъ сжщия цвѣтъ, както и майкитѣ и ги и лѣжатъ подъ покрива на майка си. Тѣ носѣтъ 6 крачка, съ които веднага слѣдъ развитието си могатъ да се движатъ. Нѣ въ кѣсо врѣме сѣдять на едно мѣсто, почватъ да смучать, отдѣлятъ единъ видъ восѣкъ, прѣобличать се и си образувать единъ покривъ. Женскитѣ се събличать два пѣти и подиръ 1 мѣсець сж съвършено развити. Подиръ 3 — 7 дена тѣ даватъ пакъ нови малки въшки. Голѣмината на женската заедно съ щита е 2 мм. въ диаметръ. Мжжкитѣ се развиватъ по-рано и съ своитѣ крилца хвъркатъ отъ едно мѣсто на друго.

Догдѣто насѣкомитѣ стожатъ отдѣлно неможатъ да се забѣлѣжатъ, нѣ познаватъ се щомъ се събѣржатъ въ колония, защото образувать една сива покривка по кората на овощнитѣ дървета.

Насѣкомитѣ се сръщатъ по клонитѣ, а така сжщо и овощията на дърветата. Съ смуканието си докарватъ клончетата и стѣблата до исъхване на дърветата въ цѣли градини. Могжатъ да успѣжатъ върху различни дървета, особено отъ листопаднитѣ и заради това мжчно се уничтожаватъ.

Размножаванието имъ става извънредно бързо. Могжатъ да се прѣнасятъ и чрѣзъ вѣтъра.

Въ Америка взематъ слѣдующитѣ мѣрки противъ тѣзи насѣкоми: всичкитѣ нападнати мѣста се изолирватъ, дърветата

се изсичатъ и изгарятъ, а прѣзъ лѣтото съ помощта на прѣскачкѣ съ различни сръдства гледатъ да уничтожатъ самитѣ въшки.

Распространението на това толковъ опасно насѣкомо, което въ Америка е причинило голѣми загуби, не трѣбва да се не вземе подъ внимание, защото въ кѣсо врѣме би могло лека полѣка да стане и нашъ гостъ и тогава ще загубимъ и тѣзи овощни дървета, които имаме.

Земледѣлието и пѣтната повинность у насъ.

Ако има нѣщо, което най-много тѣжи на нашия земледѣлецъ, което най-несправѣдливо се налага, което кара съвѣстния челоуѣкъ да се погноси отъ дѣното на душата си, като гледа, че всичко се иска отъ земледѣльца и взема, а му се отнѣма най-продуктивното врѣме, за отбивание на пѣтната повинность, Извѣстно е на всѣки му, както му е извѣстенъ бѣлия денъ, че най-доброто врѣме за отбивание на пѣтната повинность е прѣзъ Май и Октомврий, когато земледѣлцитѣ нѣматъ силна работа по кѣра, но да видимъ дали тогава се искарватъ земледѣлцитѣ, да си отбиватъ пѣтната повинность. Не, трижъ не. Тѣ се искарватъ прѣзъ това врѣме на годината, което е скѣпо за земледѣлцитѣ и единъ денъ отъ това врѣме рѣшава сждбата на сѣмейството за прѣзъ цѣлата година, или както му казватъ нашитѣ земледѣлци *денъ годината храни не го изгубвайте*.

Като оставямъ настрана несправѣдливостта по отбивание на пѣтната повинность въ сравнение селянитѣ съ чиновницитѣ и гражданитѣ, констатирамъ печалния фактъ, че съ отбиванието на тази пѣтна повинность, прѣзъ това врѣме, което скѣпо се цѣни отъ земледѣльца, много сѣмейства има да се скитатъ, *нато не мили не драги* за насжщия и за прѣзъ идущата зима.

Отъ обиколката, която направихъ по селата въ Свищовския окръгъ, видѣхъ, че на всѣкждѣ, съ исклучение по край р. Осѣмъ, ечемици измръзнали и се изгубили 90 0/0, ржжѣта почти сжщо, житото на мѣста по 30 0/0, на други 50 0/0, а нѣкадѣ и 80 0/0 е изгубено и нивитѣ не посѣти съ нищо. Сжщо и за мисиръ, нито бѣ орано, нито пѣкъ имаше да е сѣено. Кои сж причинитѣ на това се питахъ като вървѣхъ изъ пѣтя, но не можихъ да отгатна расковничето.

Когато отивахъ въ селата и събирахъ селянитѣ да имъ расправамъ за мѣната, та да си купѣтъ прѣскачки за прѣскане на лозята, та да могатъ понѣ тази година си запази лозята отъ маната. Питахъ ги защо не сж си засѣли нивитѣ, на които е било сѣто ечемикъ съ мисиръ, сжщото гдѣто е било посѣто и съ ржжѣ, нали виждатъ че не ги бива и нивитѣ се чернежатъ като угари, при това и врѣмето минава за мисиръ. На всичкитѣ ми въпроси и наставления, които давахъ се отговаряше и възражаваше *„знай ми го и ний, но я ни нажи нанво да правимъ, ногато стража-*

ритъ ще извадятъ и душитъ ни за пята и отъ зимъсь дори до сега все на пята сме биле, па и сега още и затова не сме можли да си посъемъ пролътнитъ постъви. Искатъ отъ насъ да правимъ пштица, а какво ще караме изъ тия пштица? Дяволитъ, „когато нѣмаме храна да се прѣхранимъ, а ще измремъ отъ гладъ“.

Тази пѣсенъ на всѣкадѣ ми се пѣше по въ Гор. Студена останахъ поразенъ отъ случая, когато единъ старецъ излезе и съ сълзи на очи ми каза: „всичко добръ ни разправяшъ, но я ми кажи какво да си правя домашнитъ, когато лѣтосъ, както знаешъ, нищо не станъ и сега ечемика и ржѣта измрзнали и житото изникнало на половина и до сега съмъ билъ на пята и не съмъ засѣлъ нито една бръзда съ мисиръ, а въ ноша има само $\frac{1}{2}$ нило кукурузъ и него съмъ го взелъ вземъ, какво ще си правя дечорлигата за напръдъ“?! — Като ми каза така стареца, азъ си качихъ коня и си заминъхъ да не гледамъ, какъ българския данокоплатецъ оплаква днитъ си и проклина минутата въ която той се е родилъ и станълъ земледѣлецъ.

Че правението на пштицата продължава и прѣвъ Мартъ се увѣрихъ отъ това, че на 19-ий Мартъ като пштувахъ отъ Плѣвенъ, Никополъ — Свищовъ на всѣкъдѣ по строящитъ се пштица бѣ пълно съ хора, едни работѣхъ полската работа, други прѣвозвахъ материяли и пр., което иде да ни потвърди, че селянитъ отъ Свищовския окр. прѣвъ цѣлата пролѣтъ сж правили пштица поради, което и „Дунавски Извѣстия“ не закѣсняхъ да се похвалятъ, че Свищовския окръгъ е вече прошаренъ съ пштица и велосипедиститъ ще се надбѣгватъ изъ тѣхъ.

Като исказвамъ това, мисля, че е врѣме вече, Министерството на Търговията и Земледѣлицто да тури край на тия работи веднъжъ за винаги, щото пштната повинностъ да се отбива прѣвъ Октомврий и Май, иначе ние земледѣлицитъ имаме пълно право да кажемъ, че всичко се иска и взема отъ насъ, а никой не се грижи за насъ и се движимъ, като корабъ безъ кърмилото въ океяна, но денътъ е приближилъ въ който ще потъне кораба и всѣка мѣрка послѣ е излишна вече.

Дано бждемъ чути, понѣ сега отъ когото трѣбва.

Лошъ неприятель на скоро поникналото цвекло.

Нашитъ културни земледѣлчески растения всѣка година страдатъ отъ едно голѣмо число неприятели, обаче тѣзи неприятели прѣвъ нѣкои години сж до толковъ распространени, щото сж въ състояние да уничтожатъ съвсѣмъ онова растение на което се намратъ. Такъвъ случай имаме тази година съ цвеклото, намираме за нужно да съобщимъ на читателитъ на „Винарско-Земледѣлческия вѣстникъ“, понеже тази година въ насъ — Софийско, започва да се отледва цвеклото, та да можатъ о врѣме да се взематъ мѣрки, поне за прѣвъ идущитъ години.

Въ опитното поле на Русенското Държавно Земледѣлческо училище и Обр. чифликъ, на 30-ий Мартъ се посѣхъ 9 декара съ разни сортове цвекла, съ цѣлъ да се испитатъ кой отъ тѣхъ е по-доходенъ. Отъ тѣзи сортове имаше 3 отъ захарното и 6 отъ крѣмно цвекло. Цѣклото започна да пониква къмъ 10-ий Априлъ; 5 дена слѣдъ като бѣше вече всичкото излѣзло надъ земята, забѣлѣжи се, че въ нѣкои редове постепенно липсваше и като се върше челоуѣкъ можеше ясно да забѣлѣжи, че доку що поникналото цвекло бѣше тѣкмо надъ земята, като прѣрѣзано. Въ кжсо едно врѣме къмъ 20 — 22-ий Априлъ се забѣлѣжи, че много редове се загулихъ, а отъ останжилитъ здрави растения повечето бѣхъ нафдени по листата съвършено много.

Причината на това упостошение бѣше хоботния брѣмбаръ отъ родътъ *Cleonus* — цвекловъ брѣмбаръ, или свинка, въ Руссия, нарѣченъ. Къмъ този родъ принадлежатъ нѣколко вида, нѣ казаната врѣда се причини до колкото можаме да опрѣдѣлимъ отъ видътъ *Clonus punctiventris*. Това насѣкомо е около 15 — 18 мм. заедно съ хоботътъ си дълго и около 5 — 6 мм. широко; тѣлото му е черно и покрито много гжето съ тѣнки космици, които не сж по цѣлото тѣло, та заради това образуватъ се по гърбътъ му пѣтна. Хоботътъ му е четири-ржбенъ, къмъ краятъ малко разширенъ и по дължината си въ срѣдата има една черна линия, която е и издадена повече отъ повърхността на хобота. Грждния му шитъ (първия членъ слѣдъ главата) бива отгорѣ тѣмно-кафявъ, а отъ странитъ посѣянъ съ бѣлъ прахъ, отъ долу бѣло-червеникавъ. Надкрилията иматъ въ срѣдата, гдѣто се дѣлѣтъ една възвишена черна линия, а въ началото, къмъ ржбоветъ по една бѣла точка, която е възвишена. Краищата и на двѣтъ надкрилия и то както прѣднитъ, така и заднитъ сж зекржглени, или въобще изтѣпени. Сжщи крила се намиратъ подъ надкрилието, нѣ тѣкмо по това врѣме насѣкото не може да си помага съ тѣхъ.

Това насѣкомо, чието понататъшно описание оставаме за другъ пжтъ, споредъ рускитъ и австрийскитъ автори, напада цвеклото въ: Унгария, Моравия, Австрия, Юго Источна Германия и Руссия и въ нѣкои години е причинявало уничтожение на цѣли мѣстности съ цвекло. Врѣдата му се продължава до края на Май и Юний, като въ това врѣме яде краищата на цвекливитъ листа, а не както напръдъ да прѣрѣзва цѣлото малко стебълце. Прѣвъ годината има една генерация. Когато въ мѣстността не се сѣе цвекло, то прѣкарва по дивата лобода и щира.

Уничтожението му за сега може да стане чрѣвъ събиране въ шишенца и послѣ изгарянието. Ние го намирахме най-много привечеръ. Понататъшни срѣдства противъ него сж: доброто обработване на почвата и уничтожение на всичкитъ бурени, особено на онѣзи отъ родътъ на спанаковитъ.

Молимъ всички онѣзи, които забѣлѣжатъ появяванието на това насѣкомо въ Софийско да ни съобщятъ за развѣритъ на распространението му и врѣдата причинена отъ него.

Запазване на тора и торението.

(Продължение отъ брой 4-ий).

Сега ти бай, Драгане ми кажи какъ мислишъ трѣбва ли да торимъ нивитъ си? „Трѣбва да ги торимъ даскале.“ А ти бай Стоянчо, какъ мислишъ съ какъвъ торъ е по-добръ да торимъ съ извѣтрѣлъ или съ не извѣтрѣлъ? „Нивитъ трѣбва да ги торимъ съ не извѣтрѣлъ торъ.“ А защо не съ извѣтрѣлъ? „Защото той не дава коветъ на нивата.“

Сега слушайте азъ ще Ви разправахъ, какъ можемъ да си запазимъ тора да не извѣтрява и кои земи съ какъвъ торъ трѣбва да ги торимъ, кога и съ колко торъ?

Тора можемъ да го запазимъ да не извѣтрява на много мѣста. Най-добръ се запазва тора да не извѣтрява, като се исхвърля прѣсенъ на нивата и се разрине още тогава. Като се напѣлни цѣлата нива, тя се прѣогава, ама плитко, колкото

да се зарине тора. Съ такъв торъ се торятъ само тѣжкитѣ земи, а тѣжки земи се казватъ тѣзи, които се рѣждатъ на рѣзници, когато ги оремъ въ кално врѣме, но ний винаги не можемъ да си хвърляме тора прѣсенъ на нивата, защото зимно врѣме става голѣма калъ, както е сега напр. и воловетѣ ни не могатъ да истеглиятъ колата, затуй трѣбва да си пазимъ тора да не извѣтрява, на друго добро мѣсто, а такава добро мѣсто е въ дама (обора). Ама да се пази тора въ дама, той трѣбва да е направенъ голѣмъ и високъ по-високъ отъ тази стая и яслитѣ да сж окачени на санджиръ или въже, та да се дигатъ и слагатъ. Да се направи такъвъ дамъ иска много пари, а пѣкъ ний сме май спромаси и за това трѣбва да си пазимъ тора на такава мѣсто, което можемъ самички да си направимъ безъ пари, а такава мѣсто е торището. Торище се нарича мѣсто, гдѣто се сипва тора да оздрѣй.

Мѣстото за торище се избира да бжде въ усойнина (подъ сѣнка) до плѣвника или подъ нѣкой орѣхъ или подъ друго дърво. „А, бе, бай даскале, защо въ усойнина, а не на слънце?“ *) Бай Иване, нали знаешъ, че мѣстото, което е усойнина не го грѣй слънцето и влагата не исхва, и да не исхва тора, мѣстото за торището се избира да бжде въ усойнина. Като си избѣремъ мѣстото ископаваме единъ трапъ на чегире кишета единъ бой дълбокъ. „А бе, даскале! Колко трѣбва да бжде торището голѣмо?“ Бай Драгане! нали знаешъ, че ние нѣмаме много добитѣкъ, ама за два вола и единъ конь стига торището да има, ей, тѣй четири крачки насамъ и четири нататѣкъ, или тѣй го рѣчи, колко двѣ рогоски мѣсто, Като ископаемъ торището отъ двѣтѣ страни ще го вземемъ така да стане полегато, та да влизатъ и излизатъ по лесно колата, подиръ това се изсидва отъ странитѣ съ камани, ако имаме, ако ли не и безъ тѣхъ минава, тогава се постила отъ долу клисавица двѣ педи дебела и се прѣтупва съ дървенъ токмакъ да се слегне добръ, сѣтиѣ се направихъ калъ на топаче отъ клисавица и се замазватъ странитѣ на торището, както се маже новъ плѣвникъ, ама една педя дебело и се оставихъ така да исхвие, та тогава му се удари още една мазилка съ калъ отъ клисавица, но сега мазилката ще бжде по-тънка, около два прѣста дебела, но ще бжде замазана тѣй, както женитѣ мажатъ въ кѣщи. „Защо постиламе торището съ клисавица, а не съ пѣськъ?“ — Ти нали си видѣлъ, Бай Иване, че гдѣто има клисавица кога вали дѣждъ става бара, защото тя като попие малко вода не пуца вече водата да слиза долу въ земята, а гдѣто има пѣськъ не ставатъ, тѣй скоро бари и ако станѣтъ тѣ не стоѣтъ дълго врѣме, защото той пропуца водата да влиза въ земята, та и ний затова туряме клисавица отъ долу на торището да не пропуца пикчѣта и водата отъ тора да не отива въ земята, ами да стои въ него.

Като направимъ торището, остава да сипваме тора вътрѣ, но не бива да го оставяме тѣй както го сипваме съ коша, ами да го разриваме и натѣпкваме. — „Е, защо да натѣпкваме тора, а да не го сипваме тѣй както сме го сипвали или както сме го разринали?“ — Вий, бай Илия, нали сте виждали, че женитѣ когато простиратъ прана вълна на рогоската ѣх понадигатъ да исхвие по-скоро, защото като била надигната топлината влизала по-лесно и вълната исхвела по-скоро, а натѣпканата стояла по-дълго врѣме влажна, тѣй и тора, когато е натѣпканъ стои влаженъ (демекъ не извѣтрява). Сега ако имаме да хвърляме конски и волски торъ на торището ще го хвърляме така, че да доде единъ пластъ конски, единъ пластъ волски. Тора се хвърля на торището до гдѣто излезе добилѣка на кѣра, което по насъ бива прѣзъ Май и като оздрѣй тора на торището единъ день съ жената и дѣцата го зариваме отгорѣ съ около двѣ педи дебела прѣстъ и го оставаме така да не извѣтрява. Ако се случи на нѣкой отъ васъ да си прави торище на хармана (гумното), веръ тука двороветѣ сж тѣсни, той трѣбва да исхвърля тора на нивата още прѣзъ Май и да очисти гумното, но и тукъ не трѣбва да се оставя тора да

извѣтрява, ако не можемъ тутакъ си да го разривемъ и прѣоремъ нивата, ще го сипваме на едно мѣсто, като му постелимъ отъ по-напрѣдъ пакъ клисавица и като го исхвърлимъ всичкия ще го заринемъ отгорѣ съ прѣстъ. — „Ви даскале, одевѣ казахте, че тора на торището ще да гозаринемъ съ прѣстъ съ жената и дѣцата, а че нали дѣцата прѣзъ Май ходѣтъ на училището съ кого ще го заринемъ тогава?“ — Ние можемъ да го заринемъ и въ празникъ, когато дѣцата не сж на училище, защото работата е за 10 дакики врѣме. „Добръ даскале ама пона въ църквата ни каза да не работимъ въ празникъ.“ — Добръ, бай Илия, но пона ви е казалъ да не работимъ по кѣра. „Е, че той и дома каза да не работимъ.“ — Добръ, но пѣкъ Апостолъ Павелъ, който е по-голѣмъ отъ пона е казалъ, „че който не работи да не яде.“

Сега като ни е запазенъ тора да не извѣтрява остава да го хвърлимъ на нивата и да ѣх наторимъ. Най хубаво е да исхвърляме тора зимно врѣме, защото тогава слънцето не пече много, освѣтъ това бива повече облачно и вали снѣгъ и дѣждъ изъ мжглата, а пѣкъ тора, като е хвърленъ на нивата и разринатъ, то шербега, който става отъ тора, каго вали дѣждъ се поглѣща отъ земята, но зимно врѣме става калъ и не можѣмъ да хвърляме торъ на нивитѣ, които сж далечъ и на равното мѣсто, то тѣхъ ще ги ториме есенно врѣме по Петковъ-день и на пролѣтъ рано, до гдѣто не е захванѣло слънцето да пече силно.

Нивитѣ на които ще сѣеме мисиръ ще ги торимъ есенно врѣме, подиръ наторяванието ще ги прѣореме, а пѣкъ на тия на които ще сѣеме жито — зимно и пролѣтно врѣме, но никога не трѣбва да се торятъ угаритѣ лѣтно врѣме (по Богородица), защото на такава угаръ като се посѣй жито то лѣга и не прави зърно. — „На кои земи трѣбва най-много зимно врѣме да хвърляме торъ?“ — На пѣськливитѣ. „Защо на пѣськливитѣ, а не на клисавитѣ?“ Защото пѣськливитѣ земи не ставатъ кални и могатъ да се прѣоржатъ и друго, че тѣ сж топли и ако имъ хвърлимъ не добръ узрѣтъ торъ пролѣтно врѣме, тѣ ставатъ още по-топли и ако посѣеме нѣщо на тѣхъ то ще изгори. „Ви даскале, одевѣ казахте да не хвърляме торъ на угаръ, кояго ще сѣеме съ жито, защото житото щѣло да лѣгне, а пѣкъ сега ни казвате да торимъ угаритѣ на пролѣтъ, нали е пакъ все угаръ и ако посѣемъ на такава угаръ жито нѣма ли да лѣгне?“ — На такава угаръ житото нѣма да лѣгне, защото ний като сме хвърляли тора до гдѣто посѣемъ жигото, то ще се измине тамамъ половина година и до гдѣто се усили житото още половина година, та ще стане една година до като вземе да расте житото на наторената нива и като се прѣоре два три пѣкти, тора се карацисва съ земята, а шербега който се получава отъ тора, кога вали дѣждъ се поглѣща отъ земята по-долбоко, та на такава нива, когато се посѣй жито то расте по-полека и не лѣга.

Нивитѣ, които сж далечъ отъ селото и не можемъ да имъ закараме торъ, ще ги наторимъ съ овцетѣ, като правимъ лѣтно врѣме кошарата (мандрата) на тѣхъ, но не бива да оставяме овцетѣ да лѣждатъ на едно мѣсто, защото на това мѣсто житото изгнива, ами ще ги мѣстимъ, като смѣтаме на всѣка овца за лѣжене по една крачка насамъ и по една нататѣкъ или вие го речете по една четвъртита крачка и като се смѣтне колко мѣсто трѣбва за всичкитѣ овце, то се загражда съ трѣни, или съ каквото и да е, и като лѣждатъ овцетѣ отъ 2 до 4 ноци послѣ се прѣмѣстватъ и това се прави тѣй, до гдѣто се натори всичката нива. Да рѣчемъ, че имаме 200 овце и искаме да наторимъ единъ дюлюмъ нива, овцетѣ трѣбва да лѣждатъ най-много осемъ вечери. Тия пѣкъ, които не можемъ да наторимъ съ овцетѣ, тѣхъ ще ги торимъ, като жѣнимъ житото високо, та да остане едро стѣрнище, подиръ жѣтвата се прѣорава нивата плитко да се зарови стѣрнището и да пѣгне прѣзъ зимата, съ това ще се натори отчасти нивата. „На кои земи трѣбва да жѣнимъ житото високо?“ — На клисавитѣ. „Защо на клисавитѣ, а не на пѣськливитѣ?“ — На пѣськли-

*) Въпроситѣ сж задавани отъ публиката и сж записани точно както сж задавани.

витѣ земи житото се жъни ниско, защото ако оставимъ високо стърнище и прѣоремъ нивата стърнището, като вземе да гние се образува топлина и прави пѣськливитѣ земи много топли и ако се посѣй такава земя съ храна тя изгара.

(Слѣдва).

Получи се въ редакцията ни една брошурка „Маната по лозята и срѣдствата за прѣдизванието имъ отъ нея“ отъ г. Цв. Пеневъ, инспекторъ по лозарството въ Свищовския окръгъ. Брошурката е написана въ форма на разказъ на популяренъ езикъ. Ний отъ своя страна ж горѣщо прѣпоръчваме на г. г. абонатитѣ на вѣстника ни, защото отъ нея ще могатъ да научатъ всичко, което трѣбва да знаатъ по тази болѣсть. А г. Пѣнева поздравяваме съ сполучливото изработване на брошурката.

Послѣдния курсъ отъ ученицитѣ при Плевенското Винарско-земледѣлческо училище, заминаха на екскурзия на 2-й Май и ще се завърнатъ къдѣ 20 т. м. Маршрута на екскурзията е: Южна Унгария, Сърбия и Западна България. Екскурзиянтитѣ се ръководятъ отъ г. г. Забуновъ и Илиевъ.

Отъ достовѣрно мѣсто се научаваме, че г. Пеневъ, новоназначения Свищовски районенъ инспекторъ по лозарството е обиколилъ цѣлия окръгъ и е държалъ 12 сказки, отъ които 10 по перноспората и 2 по филоксерата, така сжщо ще държи практически курсове по перноспората въ 4 пункта. При това той е доставилъ около 30 прѣскачки на разни лозари изъ Свищовско.

Извѣстяваме, че и за въ бждѣще агентъ на вѣстника ни остава г. Дамянъ Тодоровъ, комуто молимъ г. г. абонатитѣ ни да иматъ довѣрието му. Срѣщу внесенъ абонаментъ, той ще издава кочани квитанции, които носятъ подписа на касиера ни — г. А. Гечевъ и печата на администрацията на вѣстника ни.

Въ редакцията ни се намиратъ за проданъ подвързани и не подвързани цѣли годишни течения отъ I и неподвързани отъ II годишнина на вѣстника ни, които прѣдставляватъ единъ цѣненъ материалъ за всѣки винарь — земледѣлецъ. Желаящитѣ да иматъ неподвързани течения, нека испратятъ въ редакцията 3 лева и 75 ст., а за подвързанитѣ 4 лева и 25 ст.

ЯВЯВА се на всички наши лозари, че редакцията може да имъ достави книгата: „Ръководство по лозарството“ отъ Хр. С. Георгиевъ, като испратятъ стойността на книгата — 3 лева и 40 ст. за пощенски разноски по испращанието.

ОТКРИТА ПОДПИСКА НА 1898 ГОДЪ НА ЖУРНАЛЪ
XIV ГОДЪ ИЗДАНИЯ **НОВЪ** XIV ГОДЪ ИЗДАНИЯ
1898 г. 1898 г.

иллюстрированный двухнедельный вѣстникъ современной жизни политики, литературы, науки, искусства и прикладныхъ знаний

за 24 рубля

безъ всякой доплаты за пересылку премій, подписчики „НОВИ“ получаютъ въ 1898 году, съ доставкою и пересылкою за границу слѣдующія шесть изданій:

1) ЖУРНАЛЪ Н О В Ъ 24 выпуска въ форматѣ наибольшихъ европейскихъ иллюстрацій	2) Особый иллюстрированный ОТДѢЛЪ МОЗАИКА (24 выпуска), составляющий какъ бы самостоятельный журналъ по прикладнымъ знаниямъ, вмѣщающий въ себе 16 рубричъ.	3) ЖУРНАЛЪ ЛИТЕРАТУРНЫЕ семейные В Е Ч Е Р А (Отдѣлъ для семейнаго чтенія) 12 ежемѣсячныхъ книжекъ романовъ и повѣстей
4) ВОСЕМЬ Переплетенныхъ томовъ полнаго собранія сочиненій и. и. МЕЛЬНИКОВА (Андрея Печерскаго)	5) ЧЕТЫРЕ Переплетенные тома полнаго собранія сочиненій В. И. Даля (Казака Луганскаго)	6) ДВѢ РОСКОШНО Переплетенныя книги, формата in-folio, „ЖИВОПИСНОЙ РОССИИ“, посвященныя описанію МОСКВЫ и Москов. промышленности обл.

ГODOВАЯ ПОДПИСАНАЯ ЦѢНА за всѣ выше-
объявленныя изданія съ пересылкою за границу. **24 РУБ.**

Согласно почтовымъ правиламъ, за пересылку двухъ книгъ „Живописной Россіи“ уплачивается только до русской границы Дальнѣйшая пересылка, производится за счетъ подписчика, при чемъ плата за нее взыскивается на мѣстѣ назначения по иностранному тарифу почтовому одновременно съ доставленіемъ книгъ. Разрочка платежа допускается, при чемъ при подпискѣ должно быть внесено не менѣе 6 руб.; остальные же деньги могутъ высылаться по усмотрѣнію подписчика ежемѣсячно, по 3 руб. до уплаты всѣхъ 24 руб. При подпискѣ въ разрочку бесплатныя преміи высылаются только по уплатѣ всей подписной суммы.

КЪ СВѢДѢНІЮ ГГ. НОВИХЪ ПОДПИСЧИКОВЪ НЕ ПОЛУЧАВШИХЪ „Н О В И“ ВЪ 1897 ГОДУ.

Лица, не состоявшія подписчиками „НОВИ“ въ 1897 году и не имѣющія еще первой половины СОЧИНЕНІИ АНДРЕЯ ПЕЧЕРСКАГО и первой половины СОЧИНЕНІИ В. И. ДАЛЯ, могутъ, подписываясь на „НОВЪ“ въ 1898 году, получить первые шесть томовъ (т. е. томы 1 по 6) сочиненій А. Печерскаго и первые шесть томовъ (т. е. томы 1 по 6) сочиненій В. И. Даля. вмѣсто томовъ, выдаваемыхъ въ 1898 году прежнимъ подписчикамъ. Вторая же половина сочиненій, какъ А. Печерскаго, такъ В. И. Даля, будетъ выдана етимъ новымъ подписчикамъ въ 1899 году, въ чемъ редакция теперь же и принимаетъ передъ ними обязательство.

Новые подписчики на „НОВЪ“ 1898 года, т. е. лица, не бывшія подписчиками на журналъ въ минувшемъ 1897 г., при платѣ за 1898 г. 40 рублей, вмѣсто 24 руб., могутъ получить въ 1898 г.

всѣ 14 томовъ полнаго собранія Андрея Печерскаго и всѣ 10 томовъ полнаго собранія сочиненій В. И. Даля, а также и тѣ двѣ переплетенныя книги „Живописной Россіи“, которыя выдавались подписчикамъ въ 1897 году; значить вмѣсто двухъ книгъ „Живописной Россіи“, они получаютъ четыре переплетенныя книги этого изданія и, вмѣсто 12 томовъ сочиненій А. Печерскаго и В. И. Даля, 24 тома.

Отъ г. г. болгарскихъ подписчиковъ подписка на „НОВЪ“ принимается у г. Хр. М. Златоустова въ Бургасѣ (Болгарея) и въ главной конторѣ периодическихъ изданій Товарищества М. О. Волофъ въ С. Петербургѣ (Россія) Гостиный дворъ № 21.

Подробныя объявленія высылаются изъ С. Петербурга бесплатно по первому требованію.